

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

પ્રતાપ સિંઘ

વિરુદ્ધ

કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશ ચંદીગઢ અને અન્ય

સપ્ટેમ્બર ૩, ૧૯૭૯

[ન્યાયમૂર્તિઓ એસ. મુર્તઝા ફઝલ અલી, પી. એસ. કૈલાસમ અને એ. પી.

સેન]

પંજાબ પોલીસ નિયમો-નિયમ ૧૨. ૮ (૧)-કામચલાઉ ખાલી જગ્યા સામે કામચલાઉ ધોરણે નિમણૂક-ત્રણ વર્ષ પછી સેવાઓને સમાપ્ત કરવામાં આવે છે.

૨ જુલાઈ, ૧૯૭૩ના રોજ સહાયક પોલીસ સબ-ઈન્સ્પેક્ટર તરીકે નિમણૂક પામેલા અપીલકર્તાની સેવાઓ સપ્ટેમ્બર ૧૯૭૭માં સમાપ્ત કરવામાં

આવી હતી. વડી અદાલત તેમની સેવાઓ સમાપ્ત કરવાના આદેશને આક્ષેપ કરતી તેમની અરજીને નકારી કાઢી હતી.

આ અદાલતમાં અપીલમાં એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પંજાબ પોલીસ નિયમોના રુલ ૧૨.૮(૧) અનુસાર ત્રણ વર્ષનો પ્રોબેશન સમયગાળો પુર્ણ થયા પછી અપીલકર્તાને પોસ્ટમાં પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માનવું જોઈએ

અપીલને રદ કરતાં,

ઠેરવ્યું: પરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા અપીલકર્તાની સેવાઓ સમાપ્ત કરવાના આદેશમાં કોઈ કાનૂની ભૂલ નથી. [૪૯૦ C]

૧. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે વ્યક્તિની નિમણૂક પ્રોબેશન પર ત્યારે જ કરવામાં આવે છે જ્યારે તેની નિમણૂક મૂળ હોદ્દા સામે કરવામાં આવે. કામચલાઉ ખાલી જગ્યા સામે નિમણૂક પામેલા અપીલકર્તા પ્રોબેશન પર ન હતા. નિયમ ૧૨. ૮, જે પ્રોબેશન પર નિયુક્ત અધિકારીઓ સાથે સંબંધિત છે, તે આ કેસને લાગુ પડતો નથી. [૪૮૯ એફ-જી]

૨. ધારો કે r. ૧૨. ૮ જ્યાં સુધી પ્રોબેશનના અંતે પુષ્ટિકરણના આદેશની ગેરહાજરીમાં કર્મચારીની પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માનવામાં આવે ત્યાં સુધી અધિકારીની પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માની શકાતું નથી. વર્તમાન નિયમોમાં આવી કોઈ જોગવાઈ નથી અને તેથી પ્રોબેશનનો સમયગાળો લંબાવવામાં આવ્યો હોવાનું માનવું જોઈએ.

૩. પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ સિંહ, [૧ ૯૬૮] ૩ એસ. સી. આર. ૧ માં આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો હતો કે જ્યારે કોઈ ચોક્કસ સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર પ્રથમ નિમણૂક કરવામાં આવે અને કર્મચારીને પુષ્ટિના કોઈ ચોક્કસ આદેશ વિના સમયગાળો સમાપ્ત થયા પછી પદ પર ચાલુ રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવે ત્યારે તેને નિમણૂકના મૂળ આદેશ અથવા સેવા નિયમોમાં તેનાથી વિપરીત કોઈ સંકેતની ગેરહાજરીમાં જ પ્રોબેશનર તરીકે તેના પદ પર ચાલુ રહેવાનું માનવું જોઈએ. આવા કિસ્સામાં, કર્મચારીને હોદ્દાનો મૂળ અધિકાર આપવા માટે પુષ્ટિકરણનો સ્પષ્ટ આદેશ જરૂરી છે. [૪૮૯બી-સી]

તાત્કાલિક કેસમાં અપીલકર્તાએ ત્રણ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા પછી પુષ્ટિ કરવાનો કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, એવું માનવું આવશ્યક છે કે તેની પ્રોબેશન લંબાવવામાં આવી હતી

પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ સિંહ [૧૯૬૮] ૩ એસ. સી. આર. અરજી કરી હતી.

લુધિયાણાના પોલીસ અધિક્ષક અને અન્ય વિરુદ્ધ દ્વારકા દાસ વગેરે. એ. આઈ. આર. ૧૯૭૯ એસ. સી. ૩૩૬એ ચુકાદો આપ્યો હતો.

દીવાની અપીલીય હકૂમત: દીવાની અપીલ નંબર ૯૨૪/૧૯૭૦.

દીવાની રિટ પિટિશન નંબર ૩૨૧૯/૭૭માં પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતના તારીખ ૧૯/૧૦/૧૯૭૭ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી વિશેષ પરવાનગી દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા ૩બ૩.

સામાવાળા તરફે એચ. એસ. મારવાહ, આર. એન. સચથે અને એ સચથે.

અદાલતનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તી ફઝલ અલીએ આપ્યો હતો.

વિશેષ પરવાનગી દ્વારા આ અપીલ પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતના ચુકાદા સામે નિર્દેશિત કરવામાં આવી છે, જેમાં વરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા તેને બરતરફ કરવાના આદેશ સામે અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરાયેલી રિટ પિટિશનને ફગાવી દેવામાં આવી છે. અપીલકર્તાની ૦૨/૦૭/૧૯૭૩ પર કામચલાઉ સહાયક પોલીસ ઉપનિરીક્ષક તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવી હતી. ૨૬/૦૮/૧૯૭૭ પર, વરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા તેમની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી. આ આદેશ સામે અપીલકર્તાએ પંજાબ અને હરિયાણા વડી અદાલતમાં અરજી કરી હતી પરંતુ તેમની અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી. ત્યારબાદ, તેઓ આ અદાલતમાં આવ્યા અને તેમની અદાલતમાંથી વિશેષ પરવાનગી મેળવ્યા પછી, અપીલ સુનાવણી માટે અમારી સમક્ષ મૂકવામાં આવી છે.

આ અપીલમાં અપીલકર્તા દ્વારા લેવામાં આવેલો ટૂંકો મુદ્દો એ છે કે પંજાબ પોલીસ નિયમોના નિયમ ૧૨. ૮ (૧) હેઠળ, અરજદારને ત્રણ વર્ષના સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર ગણવામાં આવવો જોઈએ અને અપીલકર્તાએ આ સમયગાળો અથવા ત્રણ વર્ષ વટાવી દીધા હોવાથી, તેની પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માનવામાં આવવું જોઈએ અને તેથી, તેની સેવાઓ સમાપ્ત કરી શકાતી નથી. આ રજૂઆતના સમર્થનમાં, અપીલકર્તા દ્વારા પોલીસ અધિક્ષક, લુધિયાણા અને અન્ય વગેરેના કિસ્સામાં આ અદાલતના ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા પર નિર્ભરતા

મૂકવામાં આવે છે. વી. ઝારકા દાસ વગેરે. (એ. આઈ. આર. ૧૯૭૯ એસ. સી. ૩૩૬) જ્યાં જસ્ટિસ સિંઘલ હતા. કોર્ટ વતી બોલતા નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:-

"તેથી જો નિયમો ૧૨. ૨ (૩) અને ૧૨. ૨૧ ને એકસાથે વાંચવામાં આવે, તો એવું જણાય છે કે કોન્સ્ટેબલ રેન્કના પોલીસ અધિકારીના કિસ્સામાં પ્રોબેશનનો મહત્તમ સમયગાળો ત્રણ વર્ષ છે, કારણ કે સંબંધિત પોલીસ અધિક્ષકને તે સમયગાળાની અંદર તેને મુક્ત કરવાની સત્તા છે. તે અનુસરે છે કે ત્રણ વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિ પછી નિયમ ૧૨. ૨૧ હેઠળ ડિસ્ચાર્જની શક્તિનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી.

તે સાચું છે કે આ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો અપીલકર્તાની દલીલને તમામ હદ સુધી સમર્થન આપે છે. પરંતુ અમારા મતે, ડિવિઝન બેન્ચના નિર્ણયનો યોગ્ય નિર્ણય લેવામાં આવ્યો ન હતો કારણ કે તેણે પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ સિંહ ([૧ ૯૬૮] ૩ એસસીઆર ૧ ,૪-૫) ના કેસમાં આ અદાલતના પાંચ બેન્ચના નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધો નથી, જ્યાં કેસોની સંખ્યાને ધ્યાનમાં લીધા પછી કોર્ટે આ રીતે નિરીક્ષણ કર્યું હતું:

"આ અદાલતે સતત એવું માન્યું છે કે જ્યારે કોઈ ચોક્કસ સમયગાળા માટે પ્રોબેશન પર પ્રથમ નિમણૂક અથવા બઢતી કરવામાં આવે છે અને કર્મચારીને

પુષ્ટિના કોઈ ચોક્કસ આદેશ વિના સમયગાળાની સમાપ્તિ પછી ભૂતકાળમાં ચાલુ રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે, ત્યારે તેને નિમણૂક અથવા બઢતીના મૂળ ક્રમમાં અથવા સેવાના નિયમોમાં તેનાથી વિપરીત કોઈ સંકેતની ગેરહાજરીમાં માત્ર પ્રોબેશનર તરીકે તેના પદ પર ચાલુ રહેવાનું માનવામાં આવે છે. આવા કિસ્સામાં કર્મચારીને પદનો મૂળ અધિકાર આપવા માટે પુષ્ટિકરણનો સ્પષ્ટ આદેશ જરૂરી છે, અને માત્ર એ હકીકતથી કે તેને ચોક્કસ સમયગાળો અથવા પ્રોબેશનની સમાપ્તિ પછી પદ પર ચાલુ રહેવાની મંજૂરી છે, તે ધારવું શક્ય નથી કે તેની પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માનવામાં આવે.

આ નિષ્કર્ષનું કારણ એ છે કે જ્યાં પ્રોબેશનનો ચોક્કસ સમયગાળો પૂર્ણ થયા પછી કર્મચારીને પુષ્ટિના આદેશ વિના પદ પર ચાલુ રહેવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે, ત્યાં નિમણૂક અથવા બઢતી અથવા સેવાના નિયમોના મૂળ ક્રમમાં તેનાથી વિપરીત કંઈપણની ગેરહાજરીમાં લેવાનો એકમાત્ર સંભવિત મત એ છે કે પ્રોબેશનનો પ્રારંભિક સમયગાળો જરૂરી સૂચિતાર્થ દ્વારા લંબાવવામાં આવ્યો છે.

તાત્કાલિક કેસમાં, અપીલકર્તાની નિમણૂક માત્ર કામચલાઉ ધોરણે કરવામાં આવી હતી અને પ્રોબેશન પર નહીં અને તેથી, નિયમ ૧૨. ૮ જે પ્રોબેશન પર નિમણૂક કરાયેલા અધિકારીઓ સાથે સંબંધિત છે તે આ કેસને

બિલકુલ લાગુ પડતો નથી. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે વ્યક્તિની નિમણૂક પ્રોબેશન પર ત્યારે જ કરવામાં આવે છે જ્યારે તેની નિમણૂક નોંધપાત્ર ખાલી જગ્યા સામે કરવામાં આવે. તાત્કાલિક કેસમાં, તે વિવાદિત નથી કે અપીલકર્તાની નિમણૂક માત્ર કામચલાઉ ખાલી જગ્યા સામે કરવામાં આવી હતી. જો એમ ધારીએ કે, પંજાબ પોલીસ નિયમોનો નિયમ ૧૨. ૮ અપીલકર્તાના કેસને લાગુ પડે છે અને તે ત્રણ વર્ષની પ્રોબેશન સમાપ્ત થયા પછી પણ નિયમ ૧૨. ૮ દ્વારા સંચાલિત છે, તો પોલીસ અધિકારીની પુષ્ટિ કરવામાં આવશે નહીં, સિવાય કે કોઈ નિયમ હોય કે જે પ્રોબેશનના અંતે પુષ્ટિના આદેશની ગેરહાજરીમાં હોય. કર્મચારીની પુષ્ટિ થઈ હોવાનું માનવું આવશ્યક છે. વર્તમાન નિયમોમાં આવી કોઈ જોગવાઈ નથી. આ સંજોગોમાં, તેથી, ધરમ સિંહના કેસમાં આ અદાલતે આપેલા ચુકાદા મુજબ, એવું માનવું આવશ્યક છે કે જો અપીલકર્તાએ ત્રણ વર્ષ પૂર્ણ કર્યા પછી સમર્થનનો કોઈ સ્પષ્ટ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોય, તો એવું માનવું આવશ્યક છે કે તેની પ્રોબેશન લંબાવવામાં આવી હતી.

આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા કામચલાઉ હાથ હોવાથી, સેવાઓ કોઈપણ સમયે સમાપ્ત કરી શકાય છે. એવું લાગે છે કે આ કોર્ટનું ધ્યાન એ છે કે દ્વારકા દાસનું કેસ પંજાબ રાજ્ય વિરુદ્ધ ધરમ સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કેસ તરફ દોરવામાં આવ્યું ન હતું, જેનો નિર્ણય મોટી બેન્ચ દ્વારા લેવામાં આવ્યો છે અને તેથી, દ્વારકા દાસમાં આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ પછીનો નિર્ણય મોટી

બેન્ચ દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણનો સીધો વિરોધ કરે છે અને તેથી તેને નકારી કાઢવો જોઈએ. આ કારણોસર, અમે અપીલકર્તાની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં વરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષક દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશમાં કોઈ કાનૂની ભૂલ શોધી શકતા નથી.

તદનુસાર અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તા દ્વારા વિનંતી કરવામાં આવી છે કે તેને સરકારી ક્વાર્ટર જાળવી રાખવાની મંજૂરી આપવામાં આવે જે તેને થોડા સમય માટે ફાળવવામાં આવી છે જેથી તે વૈકલ્પિક આવાસ શોધી શકે. જો આ હેતુ માટે અપીલકર્તાને વાજબી સમય આપવામાં આવે તો રાજ્યના વકીલ શ્રી મારવાહને કોઈ વાંધો નથી. તેથી અમે અપીલકર્તાને ત્રણ મહિનાનો સમય આપીએ છીએ કે તે વરિષ્ઠ પોલીસ અધિક્ષકને બાંહેધરી આપવા પર તેને ફાળવવામાં આવેલ સરકારી ક્વાર્ટર ખાલી કરે.

અપીલ રદ કરવામાં આવી.

પી. બી. આર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.